Kielellisten valmiuksien tukeminen varhaiskasvatuksessa 8 op
Laura Rohkimainen ja Niina Nevalainen-Pohjala
Kehittämistehtävän suunnitelma

Kielitietoista pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa – vinkkejä varhaiskasvattajille

Lähdimme työstämään kehittämistehtävää ja vinkkipankki-ideaa omakohtaisten kokemustemme perustella varhaiskasvatuksen kentältä. Pohdimme molemmat kielitietoisen pedagogiikan toteutuvan omissa varhaiskasvatusyksiköissämme, mutta se ei ole aina jatkuvaa, yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmissa se näkyy suppeana, eikä kielitietoisen kasvattajan rooli ole niin selkeä kaikille kuin sen pitäisi olla. Työskentelemme varhaiskasvatusyksiköissä, joissa on muun kuin suomenkielisiä perheitä ja toisen varhaiskasvatusyksikön kielenä on sekä suomi, että englanti.

Kehittämistehtävän teoriaosuudessa keskitymme siihen, mitä kielitietoisuus on ja miten se näkyy tutkimusten mukaan päivittäisessä arjessa. Teemme kehittämistehtävän aluksi myös suppean kyselyn omien yksiköidemme henkilöstölle, kartoittaaksemme henkilökunnan ajatuksia kielitietoisesta pedagogiikasta ja kielen oppimisesta, jotta voimme kohdentaa kehittämistehtävän teoriaa tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 31) tuodaan hyvin esille se, että kulttuurillinen moninaisuus ja monikielisyys ovat voimavaroja, jotka tukevat lasten kehitystä ympäröivässä yhteiskunnassa. Henkilökunnan tulee tiedostaa heidän roolinsa arjen sanoittajana ja esimerkkinä. Kieltä käytetään rohkeasti, lasten kielelliset lähtökohdat huomioidaan ja arki rakennetaan niin, että lapsilla on mahdollisuus vaihteleviin kielenkäyttötilanteisiin. Millaisia nämä tilanteet sitten ovat ja miten voimme omissa varhaiskasvatusyksiköissämme kiinnittää huomiota tähän?

Varhaiskasvatusyksiköissämme kielitietoinen pedagogiikka näkyy kun sitä tietoisesti tarkastelee, mutta olemme huomanneet, että kielitietoiset tilanteet keskittyvät usein tavoitteellisiin, kasvatuksellisiin hetkiin tai teemoihin jatkuvan kielenopettamisen ja tukemisen sijasta. Arjen sanoittaminen ja kielellinen mallintaminen ja hedelmälliset arjen hetket unohtuvat toisinaan kielenoppimisen näkökulmasta. Myös tieto ja ymmärrys kielenoppimisesta ja siihen liittyvistä erityispiirteistä ei aina näy, vaikka toimintaa suunniteltaisiin sekä lapsen yksilöllisen että ryhmän taitotasot huomioiden. Monikulttuurisessa ja kaksikielisessä varhaiskasvatusympäristössä vieraan kielen oppimiseen liittyvän teorian vähäinenkin ymmärtäminen on erityisen tärkeää on kyse sitten varhaiskasvatuksen opettajista tai vakalastenhoitajista.

Kielitietoinen varhaiskasvatus on sitä, että kasvattaja ymmärtää kielten olevan läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Kielellä on keskeinen merkitys lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa sekä yhteistyössä. Sillä on valtava merkitys myös

lasten identiteetin rakentumisessa ja siinä, miten lapsi kokee kuuluvansa yhteiskuntaan. Se, että monikielisyys tehdään näkyväksi tukee lasten kehitystä kulttuurisesti moninaisessa maailmassa. (Opetushallitus, kielitietoisuus; https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kulttuurinen-moninaisuus-ja-kielitietoisuus)

Kielitietoisen pedagogiikan rinnalla pohdimme hieman myös kielenoppimisen erilaisia piirteitä. Millä tavoin aivot ottavat kielellistä informaatiota vastaan ja miten leikki-ikäinen lapsi innostuu vieraan kielen opettelusta.

Kehittämistehtävän teoriaosuuden pohjalta ja varhaiskasvatushenkilöstön haastatteluiden pohjalta kokoamme tiiviin vinkkipankin arkeen kasvattajille. Vinkkipankista löytyy pähkinänkuoressa tietoa kasvattajille kielitietoisesta pedagogiikasta, kielenoppimisesta, kielitietoisen pedagogiikan arvioinnista ja erilaisista arjen menetelmistä kielitietoisuuden lisäämiseksi arjessa. Vinkkipankki käännetään myös englanninkielelle, jotta se palvelee koko varhaiskasvatushenkilöstöä suomi-englanti yksikössä. Vinkkipankki toteutetaan alustavasti paperisena versiona, jonka jokainen tiimi voi liittää esimerkiksi oman ryhmänsä kansioon.